

การพยาบาล สุขภาพจิตและจิตเวช

(เล่ม ๒)

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.วันดี สุทธิรัมย์

รองศาสตราจารย์ กนอมศรี อินทนนท์

ดร.ศรีสุดา วนาสีสิน

การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช

(เล่ม ๒)

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.วันดี สุทธิรังษี
รองศาสตราจารย์ ถนอมศรี อินทนนท์
ดร.ศรีสุดา วนาสีสิน

ปีที่พิมพ์ : 2559

ISBN : 978-616-271-361-3

จำนวน : 300 เล่ม

จัดทำโดย : คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

โรงพิมพ์ : บริษัท นีโอพอยท์(1995) จำกัด

NEO POINT (1995) CO.,LTD.

1/59 ถ.ราษฎร์อุทิศ ต.หาดใหญ่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

คำนำ

ตำราหลักเรื่อง การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชเล่มนี้ เกิดจากความมุ่งมั่นตั้งใจของคณาจารย์ภาควิชาการพยาบาลจิตเวช คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่จะเรียบเรียงตำราหลักเพื่อนำเสนอความรู้พื้นฐานทางการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต สำหรับนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต และพยาบาลผู้สนใจทุกคน จะนำไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลแก่ผู้ใช้บริการด้านสุขภาพจิตและจิตเวช เนื้อหาในเล่มประกอบด้วย 6 บท คือ แนวคิดพื้นฐานทางการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชการบำบัดทางการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช การพยาบาลผู้ที่มีภาวะเสี่ยงด้านสุขภาพจิตผู้ที่มีปัญหาสุขภาพจิต และผู้ที่มีปัญหาทางจิตเวช การพยาบาลผู้ป่วยจิตเวชเด็กและวัยรุ่น ตลอดจนกฎหมายและจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช

คณาจารย์ภาควิชาการพยาบาลจิตเวชขอขอบคุณศาสตราจารย์ ดร.ดาราวรรณ ต๊ะปินตา คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รองศาสตราจารย์ ดร.ยาใจ สิริอิมงคล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และรองศาสตราจารย์ ดร.สมพร รุ่งเรืองกลกิจ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้ข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ และช่วยให้ตำราหลักนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขอขอบคุณคณะพยาบาลศาสตร์ ในการสนับสนุนทุนผลิตตำราหลักจำนวน 2 เล่ม สำหรับ เล่ม 2 มีเนื้อหา การพยาบาลผู้ที่มีปัญหาทางจิตเวช การพยาบาลผู้ป่วยจิตเวชเด็กและวัยรุ่น กฎหมายและจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าตำราหลักเล่มนี้ จะช่วยให้นักศึกษาพยาบาลและพยาบาลทั่วไป เกิดความเข้าใจในเนื้อหาสำคัญทางการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช และสามารถนำไปใช้ในการดูแลผู้ป่วยจิตเวชได้

รายนามผู้เรียบเรียง

รศ.ดร.วันดี สุทธิรังษี

Ph.D.(Nursing)

ภาควิชาการพยาบาลจิตเวช

คณะพยาบาลศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

มศ.ดร.วินีภาณูจน์ คงสุวรรณ

Ph.D.(Nursing)

ภาควิชาการพยาบาลจิตเวช

คณะพยาบาลศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผศ.ทิพย์ภา เชษฐ์ไชยรัตน์

วท.ม.(พยาบาลศาสตร์)

ภาควิชาการพยาบาลจิตเวช

คณะพยาบาลศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ดร.วิภา คั่นฉ่อง

Ph.D.(Nursing Science)

ภาควิชาการพยาบาลจิตเวช

คณะพยาบาลศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

รศ.ณนภนศรี อินทนนท์

กศ.ม.(จิตวิทยาพัฒนาการ)

ภาควิชาการพยาบาลจิตเวช

คณะพยาบาลศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผศ.ดร.อรพรรณ หนูแก้ว

Ph.D.(Nursing)

ภาควิชาการพยาบาลจิตเวช

คณะพยาบาลศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ดร.ศรีสุดา วนาสีลิบ

ปร.ด.(การพยาบาล)

ภาควิชาการพยาบาลจิตเวช

คณะพยาบาลศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ดร.ชวีฤกษ์ มหากิตติคุณ

พย.ด.(พยาบาลศาสตร์)

ภาควิชาการพยาบาลจิตเวช

คณะพยาบาลศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	การพยาบาลผู้ที่มีปัญหาทางจิตเวช	1
	การพยาบาลผู้ป่วยกลุ่มโรคจิตกึ่งจิตและความเครียดผิดปกติ	3
	การพยาบาลผู้เป็นโรคจิต	23
	การพยาบาลผู้ที่มีความผิดปกติทางอารมณ์	45
	การพยาบาลผู้ที่มีบุคลิกภาพผิดปกติผู้ที่มีความเป็ยงเบนทางเพศ และผู้มีความผิดปกติด้านการกิน	81
	การพยาบาลผู้ติดยาเสพติด	113
	การพยาบาลผู้ที่มีความผิดปกติด้านความคิดและการรับรู้	129
2	การพยาบาลผู้ป่วยจิตเวชเด็กและวัยรุ่น	143
	- ภาวะบกพร่องทางสติปัญญา	
	- กลุ่มอาการออทิสซึม	
	- โรคสมาธิสั้น	
	- เด็กที่มีความบกพร่องด้านการเรียนรู้	
	- ความผิดปกติด้านความประพฤติ	
3	กฎหมายและจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาลสุขภาพจิต และจิตเวช	179

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	กลุ่มบุคคลที่มีความผิดปกติด้านบุคลิกภาพแบ่งออกเป็น กลุ่มต่างๆ	83
2	เกณฑ์การวินิจฉัยโรคความผิดปกติด้านการกิน DSM-5™	104
3	ระดับสติปัญญา ความสามารถด้านการเรียนและ ปรับตัวด้านต่างๆของภาวะบกพร่องทางสติปัญญา	148
4	การให้ยาตามลักษณะอาการแสดงต่างๆ	156

บทที่ 1

การพยาบาลผู้ที่มีปัญหาทางจิตเวช

การพยาบาลผู้ที่มีปัญหาทางจิตเวช

การพยาบาลผู้ที่มีปัญหาทางจิตเวชในบทนี้ ครอบคลุมผู้ใช้บริการในกลุ่มโรคทางจิตเวชที่พบได้บ่อย ประกอบด้วย การพยาบาลผู้ป่วยในกลุ่มโรควิตกกังวลและความเครียดผิดปกติ การพยาบาลผู้เป็นโรคจิต การพยาบาลผู้ที่มีความผิดปกติทางอารมณ์ การพยาบาลผู้ที่มีบุคลิกภาพผิดปกติ/เบี่ยงเบนทางเพศ/ผิดปกติด้านการกิน การพยาบาลผู้ติดสารเสพติด และการพยาบาลผู้ที่มีความผิดปกติด้านความคิดและการรับรู้

การพยาบาลผู้ป่วยกลุ่มโรควิตกกังวลและความเครียดผิดปกติ

ดร.ขวัญจิต มหาคิตติคุณ

แนวคิด

โรควิตกกังวลเป็นโรคที่แสดงอาการวิตกกังวลที่มากเกินไปจนผิดปกติและมีอาการทางกายร่วมด้วย จนรบกวนชีวิตประจำวัน โรควิตกกังวลจำแนกได้เป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) โรควิตกกังวลทั่วไป 2) โรคกลัว 3) โรคแพนิค 4) โรคย้ำคิดย้ำทำ และ 5) โรคเครียดเฉียบพลันและโรคเครียดภายหลังเผชิญอันตราย เนื่องจากโรควิตกกังวลมักเป็นเรื้อรังและยากจะหายขาด ดังนั้นเป้าหมายการรักษาคือช่วยให้อาการทุเลาลงโดยอาศัยวิธีการรักษาด้วยยา จิตบำบัด และพฤติกรรมบำบัด ส่วนเป้าหมายของการพยาบาลคือเพื่อลดความวิตกกังวลและช่วยเหลือให้ผู้ป่วยมีการปรับตัวที่เหมาะสม โดยในระยะแรกพยาบาลควรอยู่เป็นเพื่อน ให้กำลังใจ คับหาวิธีที่จะช่วยลดความวิตกกังวลให้กับผู้ป่วย หลังจากนั้นจึงจะช่วยให้ผู้ป่วยฝึกปรับตัวและแก้ปัญหาต่อไป การช่วยเหลือให้ผู้ป่วยได้เข้าใจอาการวิตกกังวลที่เกี่ยวข้องกับการเจ็บป่วย และให้ผู้ป่วยเรียนรู้ที่จะจัดการกับอาการ จะช่วยลดความวิตกกังวล ความกลัว และความเครียดไม่ให้สูงเกินไปจนเกิดอาการผิดปกติซ้ำอีก

วัตถุประสงค์

เมื่อเสร็จสิ้นการศึกษาในหัวข้อนี้ ผู้อ่านสามารถ

1. อธิบายลักษณะกลุ่มอาการวิตกกังวลและความเครียดผิดปกติได้
2. อธิบายสาเหตุของความวิตกกังวลผิดปกติได้